

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 7 marca 2013 r.(*)

Podatek od wartości dodanej – Dyrektywa 77/388/EWG – Zwolnienie usługi zarządzania funduszami inwestycyjnymi – Zakres – Pracownicze programy emerytalne

W sprawie C-424/11

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez First-tier Tribunal (Tax Chamber) (Zjednoczone Królestwo) postanowieniem z dnia 8 lipca 2011 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 11 sierpnia 2011 r., w postępowaniu:

Wheels Common Investment Fund Trustees Ltd,

National Association of Pension Funds Ltd,

Ford Pension Fund Trustees Ltd,

Ford Salaried Pension Fund Trustees Ltd,

Ford Pension Scheme for Senior Staff Trustee Ltd

przeciwko

Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: A. Tizzano, prezes izby, A Borg Barthet, E. Levits, J.J. Kasel i M. Safjan (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: P. Cruz Villalón,

sekretarz: A. Impellizzeri, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 12 września 2012 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Wheels Common Investment Fund Trustees Ltd i in. przez P. Lasoka, QC, upoważnionego przez A. Brown, solicitor,
- w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez C. Murrell, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez R. Hilla, barrister,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez R. Lyala i C. Soulay, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 13 część B lit. d) pkt 6 szóstej dyrektywy Rady 77/388/EWG z dnia 17 maja 1977 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich w odniesieniu do podatków obrotowych – wspólny system podatku od wartości dodanej: ujednolicona podstawa wymiaru podatku (Dz.U. L 145, s. 1, zwanej dalej „szóstą dyrektywą”) oraz art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz.U. L 347, s. 1).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między spółką Wheels Common Investment Fund Trustees Ltd i in. a Commissioners for Her Majesty’s Revenue and Customs (zwanymi dalej „organem podatkowym”) w przedmiocie odmowy zwolnienia przez organ podatkowy z podatku od wartości dodanej (zwanego dalej „podatkiem VAT”) usług zarządzania aktywami świadczonych spółce Wheels Common Investment Fund Trustees Ltd i in.

Ramy prawne

Prawo Unii Europejskiej

3 Szósta dyrektywa została uchylona na mocy dyrektywy 2006/112, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2007 r. Okres istotny w postępowaniu głównym mieści się w przedziale od dnia 1 lipca 2004 r. do dnia 30 czerwca 2007 r., w związku z czym zastosowanie znajdują obie wymienione dyrektywy.

4 Artykuł 13 część B lit. d) pkt 6 szóstej dyrektywy oraz art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy 2006/112 są co do istoty sformułowane w sposób identyczny. Na mocy tych przepisów państwa członkowskie zwalniają z podatku VAT „zarządzanie specjalnymi funduszami inwestycyjnymi, określonymi przez państwa członkowskie”.

Prawo Zjednoczonego Królestwa

5 W czasie, gdy miały miejsce okoliczności faktyczne sprawy głównej, transpozycję art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy 2006/112 zapewniały przepisy pkt 9 i 10 w grupie 5 załącznika 9 do Value Added Tax Act 1994 (ustawy o podatku od wartości dodanej z 1994 r.), zgodnie z którymi zwolnione były:

„9) zarządzanie funduszami powierniczymi działającymi na podstawie zezwolenia [»authorised unit trust«, zwanymi dalej »AUT«] lub funduszami inwestującymi w nieruchomości;

10) zarządzanie aktywami otwartych funduszy inwestycyjnych [»open-ended investment company«, zwanych dalej »OEIC«]”.

6 W celu wykonania wyroku z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie C-363/05 JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust i The Association of Investment Trust Companies, Zb.Orz. s. I-5517 (zwanego dalej „wyrokiem w sprawie Claverhouse”), zakres zastosowania ww. pkt 9 i 10 został od dnia 1 października 2008 r. rozszerzony na mocy Value Added Tax (Finance) (n° 2) Order 2008 (rozporządzenia w sprawie podatku od wartości dodanej z 2008 r.). Odtąd zwolnienie obejmuje zarządzanie funduszami inwestycyjnymi w postaci OEIC i AUT, a także zamkniętymi funduszami inwestycyjnymi takimi jak investment trust companies (zwane dalej „ITC”).

7 Przypis 6 do grupy 5 załącznika 9 do ustawy o podatku od wartości dodanej z 1994 r. odsyła w kwestii definicji OEIC i AUT do Financial Services and Markets Act 2000 (ustawy o usługach i rynkach finansowych z 2000 r.).

8 Część XVII tej ustawy stanowi między innymi w art. 235–237:

„235. Fundusze inwestycyjne

(1) W niniejszej części »fundusz inwestycyjny« oznacza każdy system inwestowania aktywów wszelkiego rodzaju, w tym środków pieniężnych, którego celem lub skutkiem jest umożliwienie jego uczestnikom (czy to poprzez posiadanie na własność aktywów inwestycyjnych lub jakiegokolwiek ich części, czy też w inny sposób) branie udziału lub uzyskiwanie zysków bądź dochodów wynikających z nabycia, posiadania, zarządzania lub zbycia środków lub kwot wypłacanych z takich zysków lub dochodów.

(2) Systemy nie pozwalają podmiotom w nich uczestniczącym (zwanym dalej »uczestnikami«) na bieżącą kontrolę nad zarządzaniem środkami bez względu na to, czy przysługuje im uprawnienie do wyrażenia opinii lub udzielania wskazówek.

(3) Systemy muszą również posiadać przynajmniej jedną z wymienionych cech:

(a) Składki uczestników oraz zyski lub dochody, z których mają być dokonywane wypłaty, muszą być kumulowane;

(b) Środki są zarządzane w całości przez lub w imieniu operatora funduszu.

[...]

236. Otwarte fundusze inwestycyjne

(1) W niniejszej części »otwarty fundusz inwestycyjny« oznacza system zbiorowego inwestowania, który spełnia zarówno przesłankę majątkową, jak i przesłankę inwestycyjną.

(2) Przesłanka majątkowa oznacza, że majątek jest użytkowany i zarządzany przez taką osobę prawną lub na rzecz takiej osoby prawnej, której celem jest inwestowanie swych środków w celu:

(a) dywersyfikacji ryzyka inwestycyjnego; oraz

(b) przekazywania uczestnikom dochodu wynikającego z zarządzania tymi środkami przez tę osobę lub na jej rzecz.

[...]

237. Inne definicje

(3) W niniejszej części

»jednostka powiernicza działająca na podstawie zezwolenia« oznacza fundusz powierniczy, który posiada zezwolenie w rozumieniu niniejszej ustawy uzyskane na podstawie decyzji wydanej w oparciu o pkt 243.

»otwarty fundusz inwestycyjny działający na podstawie zezwolenia« oznacza podmiot utworzony na podstawie przepisów wykonawczych wydanych w oparciu o pkt 262, posiadający aktualne zezwolenie wydane w oparciu o takie przepisy, zgodnie z ust. 2 akapit pierwszy niniejszego punktu.

[...]».

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

9 Wheels Common Investment Fund Trustees Ltd (zwana dalej „spółką Wheels”) jest funduszem powierniczym („trustee”), w ramach którego zgromadzone są w celu inwestowania aktywa pracowniczych programów emerytalnych utworzonych przez spółkę Ford Motor Company w wykonaniu jej zobowiązań wynikających z przepisów prawa krajowego i układów zbiorowych.

10 Każdy z programów zapewnia świadczenia emerytalne określonej kategorii byłych pracowników. Wysokość tych świadczeń zależy od wysokości ostatniego wynagrodzenia uczestnika programu i jego stażu pracy w przedsiębiorstwie. W okresie zatrudnienia członkowie programu, który jest dostępny dla wszystkich pracowników, ale nie obowiązkowy, płacą składki w określonej wysokości potrącane z wynagrodzenia. Pracodawca

również płaci składki, w wysokości niezbędnej do pokrycia pozostałych kosztów wypłaty świadczeń.

11 W okresie, kiedy miały miejsce okoliczności faktyczne sprawy głównej, spółka Capital International Limited świadczyła spółce Wheels usługi zarządzania aktywami. Zgodnie z obowiązującymi w Zjednoczonym Królestwie przepisami w dziedzinie podatku VAT usługodawca wykazywał podatek VAT na fakturze wystawianej spółce Wheels i następnie dokonywał jego zapłaty organowi podatkowemu.

12 We wrześniu 2007 r., po ogłoszeniu ww. wyroku w sprawie Claverhouse, spółka Capital International Limited zwróciła się do organu podatkowego o zwrot podatku VAT od świadczonych przez nią usług zarządzania aktywami, utrzymując, że usługi te objęte były zwolnieniem przewidzianym, zależnie od okresu, w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy 2006/112 lub w art. 13 część B lit. d) pkt 6 szóstej dyrektywy.

13 Decyzją z dnia 2 stycznia 2008 r. organ podatkowy odmówił uwzględnienia wniosku. Spółka Wheels wniosła skargę na tę decyzję do First-tier Tribunal (Tax Chamber). Zdaniem sądu odsyłającego usługi świadczone spółce Wheels są usługami „zarządzania” w rozumieniu zwolnienia ustanowionego w art. 13 część B lit. d) pkt 6 szóstej dyrektywy oraz w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy 2006/112. Istnieje natomiast wątpliwość co do możliwości uznania funduszu prowadzonego przez spółkę Wheels za „specjalny fundusz inwestycyjny” w rozumieniu wymienionych przepisów.

14 Wobec powyższego First-tier Tribunal (Tax Chamber) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy określenie »specjalne fundusze inwestycyjne« użyte w art. 13 część B lit. d) pkt 6 [szóstej dyrektywy] i w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy 2006/112 należy interpretować w ten sposób, że może ono obejmować:

– pracowniczy program emerytalny utworzony przez pracodawcę, który ma zapewnić świadczenia emerytalne pracownikom lub

– zbiorowy fundusz inwestycyjny, w którym aktywa niektórych takich programów emerytalnych są kumulowane w celach inwestycyjnych w sytuacji, gdy w ramach tych programów emerytalnych:

- a) świadczenie emerytalne uzyskiwane przez uczestnika jest określone z góry w statucie programu (poprzez zastosowanie wzoru opartego na stażu pracy uczestnika oraz jego wynagrodzeniu), a nie w oparciu o wartość aktywów programu;
- b) pracodawca jest zobowiązany do odprowadzania składek w ramach programu;
- c) wyłącznie pracownicy danego pracodawcy (zwani »uczestnikami«) uprawnieni są do uczestniczenia w programie i otrzymywania z niego świadczeń emerytalnych;
- d) pracownik może swobodnie zdecydować o przystąpieniu do programu;
- e) pracownik będący uczestnikiem programu jest zazwyczaj zobowiązany do odprowadzania składek na program, obliczonych jako odsetek jego wynagrodzenia;
- f) składki pracodawcy oraz uczestników są kumulowane przez depozytariusza programu i inwestowane (zwykle w akcje) w celu utworzenia funduszu, z którego następnie wypłacane są uczestnikom świadczenia w ramach programu;
- g) w wypadku, gdy aktywa programu są wyższe niż konieczne w celu sfinansowania świadczeń wypłacanych w ramach programu, depozytariusz programu lub pracodawca uprawniony jest do dokonania jednej spośród następujących czynności lub kilku z nich: obniżenia składek pracodawcy na program, przekazania nadwyżki lub jej części pracodawcy, zwiększenia świadczeń na rzecz uczestników programu;
- h) jeśli aktywa funduszu są niższe niż konieczne w celu sfinansowania świadczeń wypłacanych w ramach programu, pracodawca zazwyczaj zobowiązany jest do wyrównania deficytu, a jeśli tego nie uczyni lub nie będzie w stanie tego uczynić, świadczenia wypłacane na rzecz uczestników ulegną obniżeniu;
- i) program zezwala uczestnikom na odprowadzanie dodatkowych dobrowolnych składek, które nie są zatrzymywane przez program, ale przekazywane osobie trzeciej w celach inwestycyjnych oraz w celu zapewniania dodatkowych świadczeń w oparciu o wyniki dokonanych inwestycji (takie rozwiązania nie podlegają podatkowi VAT);
- j) uczestnikom przysługuje prawo przeniesienia uprawnień nabytych w ramach programu (wycenionych poprzez zastosowanie wartości aktuarialnej tych uprawnień w momencie przeniesienia) do innego programu emerytalnego;

k) do celów podatku dochodowego pobieranego przez państwo członkowskie składki pracodawcy i uczestników odprowadzane do programu nie są traktowane jako dochód uczestników;

l) do celów podatku dochodowego pobieranego przez państwo członkowskie świadczenia emerytalne uzyskiwane przez uczestników w ramach programu traktowane są jako ich dochód;

m) to pracodawca, a nie uczestnicy programu, ponosi koszt wynagrodzenia z tytułu zarządzania funduszem?

2) W świetle celów zwolnienia określonego w art. 13 część B lit. d) pkt 6 [szóstej dyrektywy] i art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy 2006/112, zasady neutralności podatkowej i okoliczności opisanych w pytaniu pierwszym powyżej:

a) czy państwo członkowskie upoważnione jest do określenia na mocy przepisów krajowych, jakie fundusze objęte są kategorią »specjalnych funduszy inwestycyjnych« w taki sposób, żeby wyłączyć fundusze tego rodzaju, jak opisane w pytaniu pierwszym, a włączyć przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania zdefiniowane w dyrektywie [Rady 85/611/EWG z dnia 20 grudnia 1985 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe (UCITS) (Dz.U. L 375, s. 3), zmienionej dyrektywą 2001/108/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 stycznia 2002 r. (Dz.U. L 41, s. 35) (zwanej dalej »dyrektywą UCITS«)];

b) czy i w jakim zakresie na rozstrzygnięcie zagadnienia, czy państwo członkowskie powinno, na mocy przepisów krajowych, uznać fundusz takiego rodzaju, jak opisany w pytaniu pierwszym powyżej, za »specjalny fundusz inwestycyjny«, wpływają następujące czynniki:

– właściwości funduszu (opisane w pytaniu pierwszym);

– stopień, w jakim fundusz jest »zbliżony do, a zatem znajduje się w stosunku konkurencji« z formami inwestowania uznanymi już przez państwo członkowskie za »specjalne fundusze inwestycyjne«?

3) Jeśli odpowiedź na pytanie drugie lit. b) tiret drugie ma znaczenie dla określenia stopnia, w jakim fundusz jest »zbliżony do, a zatem znajduje się w stosunku konkurencji« z formami inwestowania uznanymi już przez państwo członkowskie za »specjalne fundusze inwestycyjne«, czy konieczne jest rozważenie istnienia lub zakresu »konkurencji« pomiędzy danym funduszem a innymi formami inwestowania jako zagadnienia odrębnego od zagadnienia dotyczącego »podobieństwa«?».

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

15 Występując z pytaniami prejudycjalnymi, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy i pod jakimi warunkami aktywa pracowniczego programu emerytalnego i fundusz inwestycyjny, w którym są zbiorowo inwestowane, mieszczą się w pojęciu „specjalnych funduszy inwestycyjnych” w rozumieniu art. 13 część B lit. d) pkt 6 szóstej dyrektywy i art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy 2006/112.

16 Na wstępie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem zwolnienia przewidziane między innymi w art. 13 część B lit. d) pkt 6 szóstej dyrektywy i w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy 2006/112 są autonomicznymi instytucjami prawa Unii, w związku z czym powinny być co do zasady interpretowane w sposób jednolity, pozwalający uniknąć rozbieżności w stosowaniu systemu podatku VAT w poszczególnych państwach członkowskich, w związku z czym państwa członkowskie nie są władne zmieniać treści owych zwolnień. Inaczej jest jednak w sytuacji, gdy ustawodawca powierzył państwom członkowskim zdefiniowanie określonych terminów zawartych w przepisie ustanawiającym zwolnienie (zob. podobnie wyrok z dnia 4 maja 2006 r. w sprawie C-169/04 *Abbey National*, Zb.Orz. s. I-4027, pkt 38, 39; ww. wyrok w sprawie *Claverhouse*, pkt 19, 20). Omawiane przepisy pozostawiają zaś w kompetencji państw członkowskich uprawnienie do zdefiniowania pojęcia „specjalnych funduszy inwestycyjnych” (zob. podobnie ww. wyroki: w sprawie *Abbey National*, pkt 40, 41; w sprawie *Claverhouse*, pkt 43).

17 Takie uprawnienie państw członkowskich jest jednak ograniczone zakazem zmiany znaczenia terminów użytych przez samego ustawodawcę Unii przy ustanawianiu zwolnienia (zob. ww. wyrok w sprawie *Claverhouse*, pkt 21). Państwo członkowskie nie może w szczególności wyróżnić spośród specjalnych funduszy inwestycyjnych tych, które korzystają ze zwolnienia, i tych, którym ono nie przysługuje, gdyż oznaczałoby to zaprzeczenie samej istocie pojęcia „specjalnych funduszy inwestycyjnych”. Omawiane przepisy pozwalają więc państwom członkowskim jedynie wskazać w prawie wewnętrznym fundusze odpowiadające pojęciu „specjalnych funduszy inwestycyjnych” (zob. ww. wyrok w sprawie *Claverhouse*, pkt 41–43).

18 Uprawnienie państw członkowskich do określenia definicji pojęcia „specjalnych funduszy inwestycyjnych” musi być ponadto wykonywane z poszanowaniem celów szóstej

dyrektywy i dyrektywy 2006/112 oraz zasady neutralności podatkowej właściwej wspólnemu systemowi podatku VAT (zob. ww. wyrok w sprawie Claverhouse, pkt 22, 43).

19 W tej kwestii należy zauważyć po pierwsze, że celem zwolnienia od opodatkowania czynności związanych z zarządzaniem specjalnymi funduszami inwestycyjnymi jest między innymi ułatwienie inwestorom inwestowania w papiery wartościowe za pośrednictwem przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania, bez ponoszenia kosztów podatku VAT, i zapewnienie w ten sposób neutralności podatkowej wspólnego systemu podatku VAT w kwestii wyboru między bezpośrednim inwestowaniem w papiery wartościowe a inwestowaniem w nie za pośrednictwem przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania (zob. ww. wyroki: w sprawie Abbey National, pkt 62; w sprawie Claverhouse, pkt 45).

20 Po drugie zaś, zasada neutralności podatkowej nie dopuszcza, aby uczestnicy obrotu dokonujący transakcji tego samego rodzaju byli w zakresie poboru podatku VAT traktowani odmiennie (zob. podobnie wyroki: z dnia 16 września 2004 r. w sprawie C-382/02 Cimber Air, Zb.Orz. s. I-8379, pkt 23, 24; z dnia 8 grudnia 2005 r. w sprawie C-280/04 Jyske Finans, Zb.Orz. s. I-10683, pkt 39; ww. wyroki: w sprawie Abbey National, pkt 56; w sprawie Claverhouse, pkt 29).

21 Trzeba ponadto zauważyć, iż zasada ta nie wymaga, by były to czynności identyczne. Z utrwalonego orzecznictwa wynika bowiem, że stoi ona również na przeszkodzie odmiennemu traktowaniu na gruncie podatku VAT świadczenia usług podobnych, znajdujących się przez to w stosunku konkurencji (zob. w szczególności wyroki: z dnia 23 października 2003 r. w sprawie C-109/02 Komisja przeciwko Niemcom, Rec. s. I-12691, pkt 20; z dnia 17 lutego 2005 r. w sprawach połączonych C-453/02 i C-462/02 Linneweber i Akritidis, Zb.Orz. s. I-1131, pkt 24; z dnia 26 maja 2005 r. w sprawie C-498/03 Kingscrest Associates i Montecello, Zb.Orz. s. I-4427, pkt 54; z dnia 8 czerwca 2006 r. w sprawie C-106/05 L.u.P., Zb.Orz. s. I-5123, pkt 32; z dnia 12 stycznia 2006 r. w sprawie C-246/04 Turn- und Sportunion Waldburg, Zb.Orz. s. I-589, pkt 33; z dnia 27 kwietnia 2006 r. w sprawach połączonych C-443/04 i C-444/04 Solleveld i van den Hout-van Eijnsbergen, Zb.Orz. s. I-3617, pkt 39; ww. wyrok w sprawie Claverhouse, pkt 46).

22 Należy wobec tego ustalić, czy fundusz inwestycyjny tego rodzaju, jak fundusz będący przedmiotem sprawy głównej, w którym zgromadzone zostały aktywa programu emerytalnego, jest identyczny ze „specjalnymi funduszami inwestycyjnymi” w rozumieniu art. 13 część B lit. d) pkt 6 szóstej dyrektywy oraz art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy 2006/112, lub jest do tego stopnia porównywalny, że znajduje się wobec nich w konkurencji.

23 W tej kwestii trzeba przypomnieć, że fundusze będące przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe w rozumieniu dyrektywy UCITS stanowią

specjalne fundusze inwestycyjne (zob. podobnie, w szczególności, wyrok z dnia 19 lipca 2012 r. w sprawie C-44/11 Deutsche Bank, pkt 32). Jak bowiem wynika z art. 1 ust. 2 tej dyrektywy, przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe są przedsiębiorstwami, jak AUT i OEIC (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Claverhouse, pkt 50), których jedynym zadaniem, zgodnie z celem zwolnienia przewidzianego w art. 13 część B lit. d) pkt 6 szóstej dyrektywy i art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy 2006/112, jest zbiorowe inwestowanie w papiery wartościowe środków finansowych pozyskiwanych od jednostek.

24 Ponadto za specjalne fundusze inwestycyjne należy również uznać fundusze, które nie są przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania w rozumieniu dyrektywy UCITS, lecz mają cechy identyczne z tymi przedsiębiorstwami i dokonują takich samych transakcji lub w każdym razie są na tyle podobne, że znajdują się z nimi w konkurencji (zob. podobnie ww. wyroki: w sprawie Abbey National, pkt 53–56; w sprawie Claverhouse, pkt 48–51).

25 Funduszu inwestycyjnego, w którym zgromadzone są aktywa programu emerytalnego, tego rodzaju jak fundusz będący przedmiotem sprawy głównej, nie można zaś uznać za przedsiębiorstwo zbiorowego inwestowania w rozumieniu dyrektywy UCITS. Fundusz taki nie jest bowiem publicznie otwarty, lecz, jak wynika z orzeczenia odsyłającego, stanowi instytucję związaną z zatrudnieniem, utworzoną przez pracodawcę wyłącznie na korzyść jego pracowników. Fundusz taki nie jest więc identyczny ze „specjalnymi funduszami inwestycyjnymi” w rozumieniu art. 13 część B lit. d) pkt 6 szóstej dyrektywy i art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy 2006/112.

26 Fundusz taki nie jest również porównywalny z przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania w rozumieniu dyrektywy UCITS w takim stopniu, by znajdował się z nimi w konkurencji. Odróżnia go bowiem od nich wiele cech, w związku z czym nie można uznać, że instytucje te zaspokajają takie samo zapotrzebowanie.

27 W szczególności uczestnicy programu emerytalnego, tego rodzaju jak program będący przedmiotem sprawy głównej, nie ponoszą ryzyka zarządzania funduszem inwestycyjnym, w którym zgromadzone są aktywa tego programu, w odróżnieniu od prywatnych inwestorów, którzy wnoszą swoje środki finansowe do przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Claverhouse, pkt 50). Podczas gdy wysokość emerytury pobieranej przez uczestnika programu emerytalnego jak w sprawie głównej nie zależy w żadnym stopniu od wartości aktywów programu i wyników inwestycyjnych osiągniętych przez zarządzający nimi fundusz, lecz jest z góry określona w zależności od stażu pracy u pracodawcy i wysokości wynagrodzenia, zysk, jakiego mogą oczekiwać osoby nabywające udziały w przedsiębiorstwie zbiorowego inwestowania, jest uzależniony od wyników inwestycyjnych osiągniętych przez to przedsiębiorstwo w czasie, gdy osoby te są posiadaczami udziałów.

28 Ponadto program emerytalny jak w sprawie głównej różni się od przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania także z punktu widzenia pracodawcy. Ten ostatni nie znajduje się w sytuacji porównywalnej z sytuacją inwestora biorącego udział w przedsiębiorstwie zbiorowego inwestowania, ponieważ, jakkolwiek ponosi on również skutki finansowe inwestycji dokonanych przez fundusz zarządzający aktywami programu, składki wpłacane przez niego do programu emerytalnego są dla niego sposobem wykonania jego ustawowych zobowiązań wobec pracowników.

29 W związku z powyższymi rozważaniami trzeba na postawione pytania odpowiedzieć, iż art. 13 część B lit. d) pkt 6 szóstej dyrektywy i art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy 2006/112 należy interpretować w ten sposób, że fundusz inwestycyjny, w którym zgromadzono aktywa programu emerytalnego, nie mieści się w zakresie znaczeniowym pojęcia „specjalnych funduszy inwestycyjnych” w rozumieniu wymienionych przepisów, którymi zarządzanie podlega zwolnieniu z podatku VAT w świetle celów wymienionych dyrektyw i zasady neutralności podatkowej, jeżeli uczestnicy nie ponoszą ryzyka zarządzania tym funduszem, a składki wpłacane przez pracodawcę do owego programu emerytalnego są dla niego sposobem wykonania jego ustawowych zobowiązań wobec pracowników.

W przedmiocie kosztów

30 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 13 część B lit. d) pkt 6 szóstej dyrektywy Rady 77/388/EWG z dnia 17 maja 1977 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich w odniesieniu do podatków obrotowych – wspólny system podatku od wartości dodanej: ujednoliconą podstawą wymiaru podatku oraz art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej należy interpretować w ten sposób, że fundusz inwestycyjny, w którym zgromadzono aktywa programu emerytalnego, nie mieści się w zakresie znaczeniowym pojęcia „specjalnych funduszy inwestycyjnych” w rozumieniu wymienionych przepisów, którymi zarządzanie podlega zwolnieniu z podatku od wartości dodanej w świetle celów wymienionych dyrektyw i zasady neutralności podatkowej, jeżeli uczestnicy nie ponoszą ryzyka zarządzania tym funduszem, a składki wpłacane przez pracodawcę do owego programu emerytalnego są dla niego sposobem wykonania jego ustawowych zobowiązań wobec pracowników.

Podpisy

* Język postępowania: angielski.